
Školy už neučí, píšou projekty

Školy už neučí, píšou projekty

LIDOVÉ NOVINY

17.5.2011, rubrika: Akademie, strana: 26, autor: EVA HNÍKOVÁ

ROZHOVOR Mikuláš Bek, nově zvolený rektor Masarykovy univerzity, by změnil způsob rozdělování peněz vysokým školám

Český stát s prominutím zešlele, říká muzikolog Mikuláš Bek, který byl v dubnu zvolen rektorem Masarykovy univerzity. Vadí mu, že zhruba 60 procent peněz přichází na vysoké školy přes různé projekty. Vědci a učitelé tak stráví spoustu času zbytečným papírováním. „Chystáme projekty na věci, které bychom měli dělat automaticky,“ myslí si docent Bek.

* LN Rektorem jste byl zvolen ve třetím kole, a navíc těsnou většinou hlasů. Proč byla volba tentokrát tak napínavá?

O funkci rektora se nyní ucházel nebývale vysoký počet osobností, z nichž všechny měly velké šance na zvolení. Vážných kandidátů bylo pět a hlasy senátorů se poměrně vyrovnaně rozložily. Odstup druhého kandidáta Ladislava Janíčka byl nakonec pět hlasů, což je prakticky rozdíl dvaceti procent, takže nejde o tak úplně těsný výsledek. Zisk 24 hlasů však byla nejtěsnější většina potřebná ke zvolení.

* LN Chcete na univerzitě udělat hned po nástupu nějaké změny?

Žádnou revoluci neplánuji. Masarykova univerzita se vyvíjí poměrně kontinuálně už od devadesátých let a dlouhodobě prosperuje. Mění se ale okolní svět a škola i její vedení na to musí reagovat. Minulé období bylo charakteristické velkým nárůstem počtu studentů, které odráželo zvýšenou celospolečenskou poptávku a bylo také podporované státem. Nyní jsme v situaci, kdy se stát snaží tento růst zabrzdit a i naším úkolem bude dosavadní expanzi zastavit. Chci, aby se celkový počet studentů na Masarykově univerzitě už nezvyšoval nebo aby i klesal. Určitě by se mělo snížit množství bakalářů.

* LN Budete se tedy soustředit spíše na kvalitu vzdělání?

Určitě. Věřím, že od určitého zmasovění vzdělávání se můžeme ke kvalitě dostat i poměrně rychle a s malými náklady - třeba díky diferencovanému zacházení se studenty. Ty bychom také měli více motivovat k lepším výkonům, třeba prostřednictvím stipendií.

* LN A kde ještě vaši vládu pocítí studenti?

Chtěl bych, aby komunikace mezi studenty a vyučujícími, a to hlavně v magisterských oborech, měla osobnější charakter. Zvláštní pozornost je třeba věnovat talentovaným studentům. Dobrou praxi v tomto ohledu zavedla například naše ekonomicko-správní fakulta. Studentům, kteří mají v prvních letech studia nadprůměrný prospěch, nabízí speciální kurzy

vedené prestižními odborníky z praxe. Je to bonus pro ty, kteří ukázali, že mají předpoklady ke studiu i vůli tvrdě pracovat. O něčem podobném lze do budoucna diskutovat i na ostatních fakultách.

* LN Kde vidíte silné stránky Masarykovy univerzity?

Máme ve struktuře českého vysokého školství jedinečné postavení. Jsme historicky druhou „klasickou“ univerzitou, na níž je výuka úzce propojena s vlastní vědeckou prací učitelů, a to zejména v oblasti, které se dnes říká základní výzkum. Tím se dost výrazně lišíme od ostatních škol, ať již technických, či jinak relativně úzce profesně zaměřených. My vzděláváme studenty tím, že je postupně výukou uvádíme do metod vědecké práce. Vedle toho jsme ale velmi silní také v profesně orientovaných programech a v celoživotním vzdělávání. Někdy říkám o naší pozici v českém vysokém školství, že jsme předurčení k tomu, abychom seděli současně na dvou židlích. Souvisí to s tím, že jsme univerzitou působící mimo hlavní město. V malých zemích, na rozdíl od Německa či Velké Británie, musí takto situované univerzity vedle globálních výzkumných ambicí plnit i řadu závazků vůči bližšímu okolí. Například vzdělávat učitele či personál pro veřejnou správu.

* LN Když mluvíte o vědě... Masarykova univerzita poskytla zázemí několika výzkumným centřům, budovaným převážně za evropské peníze. Nestanou se ovšem moderní laboratoře časem pro univerzitu spíše přítěží? Najdete dost peněz na jejich chod?

Všechny projekty jsou naplánovány tak, aby byly dlouhodobě udržitelné. Do jejich přípravy jsme se pustili na základě rozhodnutí státu, který omezil investice do stávajících budov univerzit a vyzval je, aby své oprávněné potřeby uspokojily z projektů financovaných z evropských strukturálních fondů. Výzvu jsem vyslyšeli a vložili do projektů nemalé peníze. Nyní očekáváme, že stát vytvoří podmínky pro to, aby univerzity mohly dostát svým závazkům vyplývajícím z realizace těchto projektů.

* LN Ale máte přesto plán B?

Nemáme obavy o budoucnost našich center. Projekt CEITEC (Středoevropský technologický institut) je vlastně rozvinutím aktivit naší univerzity. Podle mého budou mnohem rizikovější projekty jako například laser ELI.

* LN O Masarykovu univerzitu mají studenti stejný, a někdy i větší zájem než o Univerzitu Karlovu, podávají si na ni alespoň nejméně přihlášek. Proč?

V porovnání s Univerzitou Karlovou také dravější a modernější. Rychleji se dokážeme měnit. Univerzita Karlova s sebou nese svou dlouhou historii, což se promítá do jejího fungování, v dobrém i v tom horším. Například papírové indexy jsme zrušili už před několika lety. Máme jednotný informační systém, který umožňuje administrativu a část studijních povinností vyřídit z domova bez zbytečné byrokracie. Nabízíme široké spektrum studijních oborů a velmi dobré podmínky pro studium. Obrovskou výhodou je nově postavený moderní kampus pro pět tisíc studentů a tisíc pedagogů a dalších pracovníků. Lákadlem jsou i připravovaná centra vědecké excelence, která umožní studentům zapojit se do špičkového výzkumu. Jsme si vědomi toho, že když působíme v Brně, musíme se vždy snažit o stupeň více než naši pražští kolegové, abychom byli atraktivní. Brno je navíc příjemné město, které má strategickou polohu.

* LN Zavádíte nové obory, které se budou zčásti studovat na Masarykově univerzitě, zčásti na Vysokém učení technickém (VUT) v Brně. O co půjde?

Už tak vyučujeme například obor Biomedicínská technika a bioinformatika. Další obory budou vznikat díky projektu CEITEC, který jsme připravili společně s VUT a dalšími brněnskými vysokými školami a vědeckými institucemi. Půjde o propojení věd o živé a neživé přírodě.

* LN Co si slibujete od nového systému financování vysokých škol?

Měl by univerzitě zajistit peníze na dobu delší než jeden rok, abychom mohli realizovat strategie rozvoje. Má odrážet rozdílné úkoly různých typů vysokých škol. Neméně důležité je vyvážit poměr mezi množstvím prostředků získávaných z veřejných zdrojů formou neúčelových dotací a množstvím těch, o něž musí vysoké školy soutěžit formou projektů. Zatím mám pocit, že český stát s prominutím zešlel. Příliš velká část peněz, zhruba 60 procent, přichází na vysoké školy přes různé projekty. Vědci a učitelé stráví spoustu času administrací projektů řešících často věci, které by škola měla dělat automaticky. A mají méně času na studenty. Česká vysokoškolská politika je z tohoto hlediska v mezinárodním srovnání výstřední, založená na nedůvěře státu vůči školám. Stát by měl s univerzitou spíše uzavřít jakousi dohodu na více let a říci: Tohle jsou indikátory, kterých musíte dosáhnout, a tady jsou peníze. Když se to nepodaří, dostanete příště méně.

Profil MIKULÁŠ BEK Narodil se v roce 1964 ve Šternberku. Vystudoval hudební vědu na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity (dříve Univerzita Jana Evangelisty Purkyně); doktorát z hudební vědy získal v roce 1995 na Univerzitě Karlově v Praze, docenturu na Masarykově univerzitě v roce 2004. Nyní působí jako prorektor pro strategii a vnější vztahy MU (od 2005) a je docentem v Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty MU v Brně.